

Drd. Marian Ionescu

**FAPTELE APOSTOLILOR 4, 36 - 5, 11
EXEGEZĂ BIBLICĂ**

Dăruind, vei dobândi!

I. Introducere

În cartea Faptele Apostolilor, Sf. Luca prezintă viața concretă a Bisericii creștine din Ierusalim, viață ce cuprinde atât părți pozitive (mărturia plină de curaj a apostolilor în fața autorităților religioase iudaice, generozitatea fraților în împărțirea bunurilor spirituale și materiale), cât și momente de slăbiciune (episodul cu Anania și Safira, neînțelegerile ivite la mesele comune etc.). Cu toate acestea, autorul sacru dorește să le prezinte, deoarece ele sunt modul autentic de a păstra, în noua comunitate în formare, tot ceea ce este adevărat și bun și modul prin care ea trebuie să devină mărturisitoare Domnului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat. Scopul autorului este acela de a arăta că există continuitate spirituală între Biserica dorită de Iisus Hristos, manifestată oficial la Pogorârea Sf. Duh, și noile comunități care, datorită misiunii apostolilor, se formau în afara celei de la Ierusalim și din Palestina. Atât de mult se insistă pe acțiunea Duhului Sfânt, încât, în Antichitate, Faptele Apostolilor erau supranumite „Evanghelia Duhului Sfânt“. Sfântul Luca are aceeași dorință ca și cu Evanghelia sa, și anume, să-i instruiască pe creștini și să-i edifice, insistând mai ales asupra rolului credinței și al Duhului Sfânt.

În gândirea Sfântului Luca, pasajul 4, 32-5, 16 al cărții Faptele Apostolilor formează un tablou real al comunității din Ierusalim: tema generală fiind comuniunea bunurilor întărită prin actul generos al lui Barnaba și apoi, prin actul ipocrit al soților Anania și Safira. După fiecare eveniment

important, autorul cărții biblice trasează o imagine reală a comunității creștine surprinzând atât viața socială cât și pe cea interioară, sufletească. De la unitatea și solidaritatea spirituală, credincioșii au trecut foarte ușor și la comuniunea de bunuri materiale, ca o urmare a desăvârșitei lor frățietăți duhovnicești.¹ „Vedeau, zice Sf. Ioan Gură de Aur, că cele spirituale sunt comune și nimeni nu avea mai mult ca altul și veneau îndată să aducă și să dea pe cele materiale tuturor și aveau toate de obște“.² Sfântul Duh a produs asupra credincioșilor acea uniune completă - morală și materială - autoritatea mărturiei apostolice asupra Învierii lui Iisus și prezența asupra tuturor a harului lui Dumnezeu. Harul lui Dumnezeu nu era rezultatul libertății creștinilor, ci cauza sa. Sf. Ioan Gură de Aur afirmă că sentimentul primilor creștini era ca și când se aflau sub reală ocrotire paternă.

Comunitatea creștină din Ierusalim se compunea din galileeni, care înainte de a-și părăsi țara lor și-au vândut ceea ce ei aveau, iar cei mai mulți convertiți erau în număr mare și dintre cei care nu făceau parte din clasele sociale superioare ale cetății. Se traia, așadar, în sărăcie, căci Împărăția lui Dumnezeu era pentru săraci (Luca 6, 20)³, nevoile materiale ale acestor săraci fiind satisfăcute prin vânzarea bunurilor de către cei care le posedau. Sfntul Evanghelist Luca ne informează că membrii comunității creștine aduceau prețul după vânzare: τὰφ τιμὰφ τῶν πικρασκομένων; ofranda lor fiind, așadar, redusă la ceea ce vindeau (case sau terenuri). Verbul εφερον: vindeau = nu arată, în acest caz, numai timpul, ci și durata, acțiunea, chiar și ideea repetiției: din timp în timp.⁴

Așadar, aici luăm cunoștință de prima organizare socială (sau a doua, dacă luăm în seamă și pe cea inițiată și practică de Mântuitorul Iisus cu Apostolii, care aveau „o pungă comună“),⁵ sub forma de obște și comunitate a bunurilor, pe care credincioșii le aduc și le împart ei singuri celorlalți, după nevoie.⁶ Este prima etapă a acestei vieți de obște, când cei care le aduceau le și împărțeau. Însă, din cauza riscului de a fi periclitată viața duhovnicească

1. Pr. prof. Ioan Mircea, *Organizarea Bisericii și viața primilor creștini după Faptele Apostolilor*. în revista „Studii teologice“, nr. 1-2, 1995, p. 71.

2. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia VII la Faptele Apostolilor*, colecția Bareille, p. 516.

3. Luca 6, 20: „*Fericiți voi, cei săraci, că a voastră este Împărăția lui Dumnezeu*“.

4. E. Jacquier, *Histoire de livre des livres du Nouveau Testament - Actes des Apotres*, Paris, 1926, p. 148.

5. Ioan 12, 6; 13, 29 și Luca 8, 3.

6. Pr. prof. Ioan Mircea, *op. cit.*, p. 72.

prin apariția păcatului trufiei și a slavei deșarte, această formă de organizare este părăsită, făcându-se loc alteia, mai avansată și mai bine organizată, pentru a se evita simțământul de jenă și de trufie, astfel încât sentimentul de solidaritate și frăție să fie desăvârșit și conform voii lui Dumnezeu. Deci, cei care își vindeau țarinile și casele aduceau prețul bunurilor vândute și le depuneau la picioarele Apostolilor și aceștia rânduiau a se da după cum avea fiecare nevoie.⁷ Desprinderea de bunurile materiale în mod complet și considerarea lor doar ca prilej spre cele spirituale este starea cea mai înaltă pe scara desăvârșirii. O astfel de viață, în care toți se purtau ca adevărați fii ai lui Dumnezeu, Sf. Ioan Gură de Aur o numește viață îngerească, viața din care este smulsă rădăcina relelor, viața în care nici săracul nu se rușina, nici bogatul nu se mândrea și cu adevărat aceasta era marea bucurie.⁸

Sfinții Apostoli erau, așadar, conducătorii comunității, cei care organizau totul și care distribuiau fondurile (bunurile) comunității. Ei erau cei care încredințau prețul lucrurilor vândute, ceea ce o arată și expresia: *ετιθουν παρα τους ποδας των αποστολων*, îndatorire care făcea să crească autoritatea lor. Se poate presupune că Sfinții Apostoli erau situați pe locul cel mai înalt în comparație cu ceilalți creștini, pentru că banii erau depuși la picioarele lor pentru a fi împărțiți după nevoile comunității. Apostolii erau deschizătorii unui drum nou. În jurul lor s-a creat o nouă cultură. În centrul acestui mod nou de gândire și de viață stătea conceptul de comuniune, puternic ancorat în credința în *επιφανεια* (arătarea) și *παρουσια* (venirea) Domnului.⁹ Acest crez explică și atitudinea creștinilor de a nu fi legați de posesiunile lor materiale. În mod cert, principiul practicat de comunitatea de la Ierusalim nu era vânzarea proprietăților, ci întrajutorarea reciprocă și chemarea la hărnicie, la a munci pentru „a avea să dai și altora“.

Expresia: *ετιθουν παρα τους ποδας των αποστολων* provine, conform lui Preuschen, unei vechi cutume juridice după care, cel care primește ceva la picioare, primește: fie un drept de proprietate, fie un drept de a dispune de el. Alfred Loisy afirmă că în acest caz, Apostolii erau cei care hotărau ce trebuia să se facă cu fondurile ce erau aduse și cei după ale căror dispoziții și responsabilități se făceau repartițiile bunurilor.¹⁰ Se înlătura în

7. *Ibidem*, F.Ap. 4, 34-35.

8. Sf. Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 519.

9. II Tim. 4, 8; I Ioan 3, 2-3; Evr. 9, 28; I Tes. 2, 19.

10. Alfred Loisy, *Les Actes des Apotres*, Paris, 1920, p. 259.

acest fel inegalitatea, iar filantropia devenea din acest moment un element indispensabil în viața comunității creștine, ca și propovăduirea cuvântului, rugăciunea și săvârșirea Sfințelor Taine. Semnificația gestului este acesta: este un act de închinare adus Domnului (Sfinții Apostolii, desigur, nu meritau ei închinarea, dar ei, ca reprezentanți ai Domnului Iisus Hristos, conduceau Biserica în închinare înaintea Domnului). Exista un plan stabilit de Biserică, de conducerea ei (prin Sfinții Apostoli), pentru administrarea resurselor materiale și financiare, plan conform nevoilor reale ale credincioșilor din Biserică. Administrarea resurselor în Biserică nu se făcea după voia fiecăruia, în mod arbitrar și dezorganizat; ci cu înțelepciune, în mod organizat, după un plan inspirat de Duhul Sfânt și administrat de Sfinții Apostoli.

Această expresie este caracteristică Sf. Luca, el utilizându-o de cinci ori în Evanghelia sa și de șase ori în Faptele Apostolilor.¹¹

Primii creștini își împărțeau averile, fără a fi obligați să o facă, cu scopul de a acoperi nevoile celor din comunitate. Modelul cel mai matur și mai elocvent în acest sens este cel practicat de Barnaba, care a vândut un ogor și a depus banii „la picioarele Apostolilor“. Acest model arăta că la Ierusalim nu se practica nicio formă de comunism (cum eronat s-a interpretat de unii) și nicio formă de iresponsabilitate care să aducă probleme sociale grave.

Într-un astfel de context de optimism, de credință și de dinamism a Bisericii din Ierusalim, se întâmpla un lucru cu totul special, care și astăzi este greu de deslușit. Sfârșitul celui de al patrulea capitol și începutul celui de al cincilea cuprind două pericope scripturistice ce surprind diferite ipostaze și evenimente din Biserica primară: cele două exemple ale comunității - generozitatea lui Iosif, numit și Barnaba, și înșelăciunea lui Anania și Safira.¹² Versetele 36-37 sunt o concluzie a sumarului din capitolul patru și dau un exemplu pozitiv, care trebuie luat în considerare împreună cu primele versete (11) ale capitolului al cincilea. De ce aceste două exemple nu sunt asemănătoare în lungime nu știm, însă luate împreună, fac vizibilă o contradicție netă.¹³

Versetele 36-37 ale capitolului al patrulea constituie un material foarte

11. Ea nu mai este folosită decât o dată în Noul Testament și anume la Matei 15, 30: „Și mulțimi multe au venit la El, având cu ei șchiopi, orbi, muți, ciungi și mulți alții și **i-au pus la picioarele Lui**, iar El i-a vindecat“.

12. F. Ap. 4, 36 - 5, 11.

13. Ben Witherington III, *The Acts of the Apostles. A socio-rhetorical commentary*,

important, ele introducând pe cineva care se va dovedi a fi o legătură importantă între viața Bisericii din Ierusalim și Sf. Ap. Pavel, pe de o parte, iar pe de altă parte, între comunitatea creștină din Ierusalim și misiunea creștină în afara Locurilor Sfinte.

II. Barnaba

Drept confirmare a cadrului ideal relatat cu puțin înainte cu privire la împărțirea bunurilor materiale în prima comunitate din Ierusalim,¹⁴ Sfântul Luca relatează gestul exemplar al lui Barnaba, care se opune ipocriziei celor doi soți, Anania și Safira.¹⁵

4, 36

Iar Iosif, cel numit de Apostoli Barnaba (care se tâlcuiește fiul mângâierii), un levit, născut în Cipru.

Ιωσηφ δε ο επικληθεις Βαρναβας απο των Αποστολων ο εστιν μεθερμη Λευιτης Κυπριος τω γενει. situației, conjuncția δε are menirea de a introduce cazul special al lui Barnaba. De ce l-au numit
νευομενον υιος παρακλησεως

După expunerea generală a Sfinții Apostoli așa pe Barnaba (ο

επικληθεις Βαρναβας απο των αποστολων) și cu ce prilej, nu se știe, însă s-au formulat mai multe ipoteze și anume:

- a) botezul creștin;
- b) pentru a-l distinge de un alt Iosif;
- c) odată cu vânzarea unui bun, el a devenit mângâiere, asistență pentru ceilalți?¹⁶

Cert este faptul că nu putem fi siguri. Mulți evrei aveau două nume și William B. Erdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, Cambridge U.K., the Paternoster Press, Carlisle, 1998, p. 209.

14. F. Ap. 4, 32-35.

15. *Dicționar biblic, 1*, Ed. Creștină Stephanus, traducere din limba franceză de Constantin Moisa, București, 1995: În cartea Faptelor, Barnaba este amintit în 22 de locuri: 4, 36-37; 9, 27; 11, 19-24; 11, 22-26; 11, 27-30; 12, 25; 13, 2; 13, 3-14, 28; 15, 1, 2, 12; 15, 22-31; 15, 26-41. Iar Sfântul Apostol Pavel amintește despre Barnaba în epistolele sale: I Corinteni 9, 6; Galateni 2, 1, 9, 13; Coloseni 4, 10.

16. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 148.

17. În general, era folosit numele tatălui.

acest lucru era foarte necesar pentru a-l distinge de unul pe alți oameni cu același nume, știind faptul că numele la evrei erau foarte puțin numeroase. Așadar, pentru a nu interveni anumite confuzii, se obișnuia utilizarea unui al doilea nume.¹⁷ Acest cognomen Barnaba a devenit, prin urmare, nume în locul lui Iosif (Ιωσηφ sau Ιωσης , două nume de origine ebraică).

Etimologia și traducerea numelui Βαρναβας - aa\Wbn.-rb; , pe care Sf. Luca ne-o dă, oferă diferite dificultăți în interpretare. În mod normal, el derivă din evreiescul: nd nbw, - și înseamnă fiul profeției sau fiul discursului profetic.¹⁸

Iată mai multe opinii referitoare la numele lui Barnaba, susținute de diverși exegeți creștini:

1. Klosterman susține în opera sa: „Probleme da Aposteltexte“ că nu există în limba ebraică nicio formă de abn de unde ar fi putut rezulta ναβας, cuvântul provenind așadar, de la: db :fiu și wdahwr alinare, liniștire, ușurare.

2. Blass face observația că acest cuvânt aramaic nu pare sigur și că însușirile tipografice ale sale nu se acordă cu cele ale cuvântului grec și apoi „liniștire“ nu este „consolare, mângâiere“.¹⁹

3. Deissman citează o inscripție din sec. III sau IV î. Hr. găsită la Nicopolis - Siria Septentrională, unde se găsește Βαρναβας pe care traducătorii l-au tradus - „fiul lui Neba“.²⁰ Poate fi originea lui Βαρναβας - diferența celor două nume explicându-se prin întâmplarea care a domnit în transcrierea cuvintelor aramaice în limba greacă.

4. După Alfred Loissy, Βαρναβας are foarte multe șanse de a corespunde cu *BAR NABU - fiul lui Nabu* = nume păgân care i-a fost dat unui evreu, fără a se urmări semnificația lui etimologică. Însă, această ipoteză nu este acceptată datorită faptului că numele i-a fost dăruit de către Sfinții Apostoli.

5. După Harnack, παρακλησις înseamnă *încurajare edificatoare*.²¹ El a încurajat pe alții, având o inimă care încurajează. El a fost omul care a ridicat (a lansat) oameni pentru lucrarea lui Dumnezeu, fiindu-le alături,

18. *Ibidem*: Termenul nbw,h se găsește în sensul profeției la : Ezdra 6, 14; Neemia 6, 12; II Cronici 15, 8.

19. *Ibidem*, p. 149.

20. *Ibidem*.

21. *Ibidem*.

22. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 210: ca și în F. Ap. 1, 19 se sugerează faptul că

pentru ca lucrarea hotărâtă de Domnul pentru ei să se realizeze.

6. Sf. Luca traduce Βαρναβας prin υιος παρακλησεως: παρακλησις, care înseamnă: invocare, rugăciune și în Noul Testament, îndeosebi: încurajare, consolare, discurs de consolare, mângâiere.²² Sf. Luca nu vrea să-l arate pe Barnaba în calitate de mângâietor, încurajator, ci poate mai mult ca pe un misionar și propovăduitor și astfel, Ben Witherington consideră că traducerea „fiul rugăciunii“ e mai preferabilă de a fi folosită.²³

7. Prin fiul mângâierii se desemna, considera Wendt,²⁴ un fiu născut cu întârziere, care consola părinții de moartea unui fiu decedat anterior. În cartea Faptele Apostolilor, Barnaba este chemat un fiu al mângâierii, iar faptele lui au arătat că nu purta, fără un rost anume, numele acesta.

Dacă s-ar stabili o legătură dintre termenul Βαρναβας cu ideea de profet, traducerea Sf. Luca este exactă, căci în Noul Testament, „profetul“ era mai cu seamă un om inspirat de Dumnezeu, care încuraja oamenii și îi mângâia.²⁵

Ceea ce știm sigur despre acest creștin este faptul că el era levit, descendent din seminția lui Levi, iar Ioan Marcu din Ierusalim era văr cu el.²⁶ Știrea despre acest levit (Λευιτης) este lapidară, dar semnificativă. Leviții, după legea mozaică, nu puteau să posede pământuri (terenuri),²⁷ însă, pe de o parte, ei posedau, în acest timp, în Palestina 48 de orașe cu suburbiile lor, pe care Dumnezeu a ordonat fiilor lui Israel să le dea leviților,²⁸ iar pe de altă parte, ei puteau câștiga bunuri prin cumpărare sau prin moștenire.²⁹ Nu este lipsit de importanță nici faptul, foarte probabil, ca leviții să fi avut dreptul de a poseda proprietăți în alte țări decât în Palestina, iar terenul lui Barnaba să fi fost într-o țară străină. Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că, după captivitate, legea mozaică nu a fost strict aplicată din acest punct de

destinatarul cărții, Teofil, nu cunoștea limba aramaică și, probabil, nu era familiarizat cu câteva povestiri și figuri ce făceau parte din Biserica primară în aceste prime momente.

23. *Ibidem*.

24. E. Jaquier, *op. cit.*, p. 149.

25. I Corinteni 14, 3: „*Cel ce proroceste vorbește oamenilor, spre zidire, îndemn și mângâiere*“. La F. Ap. 13, 1 se specifică faptul că Barnaba era unul dintre prorocii din Alexandria.

26. *Dicționar biblic*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1995, p. 135: Coloseni 4, 10.

27. Iosua 21, 1-14; Numeri 18, 20; Deuteronom 10, 9.

28. Numeri 35, 1-8.

29. Ieremia 32, 6-16: Ieremia era un preot care ar fi avut propria țarină.

30. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 210: Cu toate acestea, după Alexandru, și poate chiar

vedere, cunoscut fiind cazul lui Iosif, de neam preoțesc, care posedea bunuri în vecinătatea Ierusalimului.

Cu privire la origine, Barnaba era cipriot (Κυπριος τω γενει). Era, așadar, un evreu grec (este o dovadă clară referitoare la existența unei comunități evreiești în Cipru, după cum afirma Iosif Flaviu în Antichități iudaice).³⁰ Verbul γενοϋ înseamnă născut și niciodată nu face referire la rasă, naționalitate, familie, originea fiind dată de dativul instrumental.³¹ Cipru era foarte aproape de Tars și este posibil ca Barnaba să fi mers să studieze la școli faimoase³² în acest oraș și aici să fi făcut cunoștință cu Saul (Sf. Ap. Pavel), ceea ce ne ușurează înțelegerea raporturilor lor viitoare. Este el:

1) cel care l-a întâlnit primul pe Pavel la Ierusalim și l-a condus la Apostoli³³;

2) cel care l-a căutat pe Pavel la Tars și l-a introdus în comunitatea din Antiohia³⁴ și ...pe insula Cipru.³⁵

Barnaba este o figură luminoasă pe paginile Noului Testament. El a fost un excelent colaborator al lui Pavel în lucrarea lui Dumnezeu, încă de la convertirea lui și până la sfârșitul primei sale călătorii misionare. Ceea ce l-a caracterizat însă în mod special pe Barnaba a fost faptul că el a fost omul din spatele lui Pavel, cât și al altor oameni ai lui Dumnezeu, omul care a lansat pe alții în slujirea divină. Putem spune că Barnaba a fost acel om care a susținut pe oamenii lui Dumnezeu, de la începutul vieții lor de slujire, până în momentul când aceștia erau ei înșiși în măsură să antreneze pe alții în lucrarea la care i-a chemat Dumnezeu și să ducă această lucrare

înaintea lui, evreii erau stabiliți în această insulă și numărul lor era foarte mare (I Macabei 15, 23) și *The Holly Bible with an explanatory and critical commentary and a revision of the translation by bishops and other clergy on the Anglican church*, Londra, 1899: Numărul lor era în creștere după ce minele de aramă au fost deschise de Irod cel Mare. Evreii au devenit atât de numeroși, încât vor rezista împotriva romanilor după căderea Ierusalimului; și în ultimul an al lui Traian - 117 î.Hr., ei au masacrat după estimările lui Dio Cassius, dacă pot fi acceptate, 240.000 de locuitori greci și pentru un timp au stăpânit insula. Când această expansiune a fost înăbușită, ei au fost expulzați din Cipru.

31. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 149.

32. Edouard Barde, *Commentaire sur les Actes des Apotres*, Geneva,, 1898, Ed. Soleil d'Orient, 2006, 4, 36: o tradiție îl arată pe Barnaba ca un fost ucenic al lui Gamaliel.

33. F. Ap. 9, 27.

34. F. Ap. 9, 25.

35. F. Ap. 11, 19.

36. Edouard Barde, *Commentaire sur les Actes des Apotres*, Geneva 1898, Ed. Soleil

mai departe.

4, 37

Având țarină și vânzând-o, a adus banii și i-a pus la picioarele Apostolilor.

Υπαρχοντος αυτω αγρου πωλη- προς τους ποδας των Αποστολων.
σας ηνεγκεν το χρημα και εθηκεν Barnaba poseda o țarină, prob-
abil singura proprietate, nu fără

valoare, știindu-se faptul că pământul în Cipru era bogat și fertil,³⁶ dar exista și posibilitatea ca terenul să fi fost și în vecinătatea Ierusalimului. Barnaba și-a vândut terenul și a adus prețul (το χρημα: acest cuvânt înseamnă, la singular, un lucru oarecare, un obiect; însă, la plural, semnificația este mult mai mare: bunuri, bogății, bani, sumă importantă de bani) pentru folosul comunității - este important aici de observat o antiteză între purtarea lui și cea a trădătorului Iuda care L-a trădat pe Iisus Hristos și cu banii de pe sângele Fiului lui Dumnezeu a cumpărat o țarină - F.Ap. 1, 18-19.³⁷ Nu este folosit la singular în acest sens și niciodată în legătură cu o inscripție atică în sec. I î.Hr: ουκ ολιγον χρημα. Sfântul Luca cu ajutorul acestei surse tradiționale exemplifică afirmațiile din contextul precedent (4, 34-35), despre generozitatea primilor creștini și despre ascultarea și supunerea lor față de autoritatea apostolilor.³⁸ Această istorisire vrea să demonstreze faptul că vânzarea proprietăților nu era o situație obișnuită și obligatorie în comunitatea creștină din Ierusalim³⁹, pentru că dacă ar fi fost ceva ce ar fi intrat sub influența unor norme înainte stabilite, atunci fapta ar fi fost uitată imediat și nu și-ar fi justificat evidențierea pe care i-o acordă Sf. Luca.

Entuziasmul său la adeziunea noii comunități de discipoli ai lui Iisus Hristos se concretizează în decizia de a vinde proprietatea sa și de a dona banii obținuți din vânzare, la dispoziția celor săraci. Amintirea acestui gest, legat de numele acestui discipol de prim-plan, s-a păstrat pentru comunitate ca un exemplu de fraternitate creștină, care se realizează și prin împărțirea

d'Orient, 2006, 4, 36: Insula Cipru, datorită minelor foarte bogate în cupru, a atras un număr mare de evrei.

37. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 210.

38. Lect. dr. Constantin Preda, *Credința și viața Bisericii primare*, București, 2002, p. 114.

39. *Ibidem*.

40. Lect. dr. Constantin Preda, *op. cit.*, p. 115.

bunurilor materiale.

Dărnicia lui este rezultatul lucrării harului lui Dumnezeu (era o efervescență spirituală deosebită în Biserica din Ierusalim, efervescență dată de mărturia Evangheliei. În acest context s-a implicat și Barnaba în dărnicie, F. Ap. 4, 32-37). Barnaba a avut o inimă binevoitoare, o inimă transformată de dragostea lui Dumnezeu; de aceea el a dăruit. El a fost motivat de dragostea lui Dumnezeu pentru oameni în dărnicia lui. Barnaba a încredințat Domnului darul său, în supunere totală față de El. Barnaba, în același timp, a motivat și pe alții la dărnicie (chiar dacă printre aceștia s-au aflat și fățarnici, precum Anania și Safira - F. Ap. 5, 1-11).

Un lucru devine clar: citind sumarele, Sf. Luca dorește să accentueze partea pozitivă a lucrurilor în Biserica primară, însă în capitolul al cincilea arată că el nu neglijează nici dificultățile apărute, cunoscut fiind faptul că Sf. Luca nu este doar un scriitor, ci și un avocat al credinței.

III. Anania și Safira

În viața admirabilă a primei comunități creștine, se descoperă curând și prima umbră: soții Anania și Safira. Sf. Luca scoate în relief dezinteresul lui Barnaba care a depus la picioarele Apostolilor prețul întreg al terenului său, prin povestirea minciunii soților Anania și Safira, care rețin intenționat o parte din ceea ce au vândut. Din punct de vedere literar și tematic, istorisirea despre Anania și Safira se înscrie foarte bine în context⁴⁰ și trebuie analizată în strânsă legătură cu pasajul anterior. Ludermann suspectează faptul că Sf. Luca a obținut această povestire din Biserica Ierusalimului când a fost în Țara Sfântă în anul 50, însă alți exegeți nu exclud posibilitatea ca Sf. Luca să-l fi întâlnit pe Sf. Ap. Petru la Roma în anii 60 și să fi auzit povestirea de la el pentru prima dată.⁴¹

Primele versete 1-11, ale capitolului cinci, pot fi împărțite în două părți ce pot fi puse în paralel: v. 1-6 și 7-11. Fiecare jumătate se termină cu același „refren”: și frică mare i-a cuprins pe toți care au auzit - 5b și 11*. Nu este cazul de a vedea a doua parte ca un dublet: situația nu este identică întru totul, iar cuvintele Sf. Petru sunt diferite.

41. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 213.

* Repetiții: Χρημα – χωριον = țarină; Επωληδεν – παθεν – απεδοσθε = a vinde; Νεωτεροι – νεανισκοι = tineri; Το πνευμα το αγιον – Το πνευμα του κυριου = Sfântul Duh; Ψευδομαι – Ας. = συνειδυις – D. = συνερωνηθη.

42. Lect. dr. Constantin Preda, *op. cit.*, p. 115.

picioarele Apostolilor:

Και ενοσφισατο απο της τιμης
συνειδους και της γυναικος και
ενεγκας μερος τι παρα τους ποδας
των Αποστολων εθηκεν.

Verbul ενοσφισατο: a dosit, a
sustras din preț,⁴⁷ are întotdeauna o
conotație negativă și înseamnă ceva
asemănător delapidării, referindu-se

la un furt tainic din ceva „adus cu încredere”.⁴⁸ Datorită faptului că acest verb este găsit în aceeași formă la Iosua 7, 1, sugerează faptul că Sf. Luca cunoștea o legătură între aceste două povestiri. Povestea lui Acan obsedează gândurile autorului astfel, încât el definește acțiunea acestor doi soți prin cuvintele prin care Iosua îl caracterizează pe Acan: ενοσφισατο. Așadar, Anania L-a înșelat pe Dumnezeu cu ceea ce trebuia să doneze în mod liber comunității.

Conjuncția copulativă και este semnul complicității (știind și femeia lui). Fapta lor a fost deci una deliberată.⁴⁹ Aici este pătată puritatea (κοινωνι) ei. Fapta soților este un act de tăinuire și de înșelare care distruge caracterul ospitalier și onest cu care era caracterizată prima comunitate a moștenitorilor lui Iisus.

Prin urmare, în acest verset ni se prezintă tabloul întunecos al unui cămin: doi soți consimt împreună să păcătuiască și astfel, familia, care trebuia să fie o oază a pacii, a sfințeniei, o școală în care să se cultive virtuțile creștine, devine un locaș în care se plămădește păcatul, unde soțul și soția împreună consimt să mintă.⁵⁰ Avem aici o repetare inversă a stării din Eden: în Eden, inițiativa păcătuirii aparține femeii, iar în cazul de față, ea aparține bărbatului, el oprind o parte din bani cu știrea femeii. Deci, gândul păcatului a

48. Cadbury și Lake, *The Beginnings of Christianity*, cf. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 214; Capper, în cartea sa *Palestinian Cultural Context*, sugerează pe baza F.Ap. 2, 44 și a povestirii că primii creștini operau cu același sistem ca unul găsit la Qumran unde se aduceau fonduri pentru o perioadă de timp când erau nevoiași în comunitate și până când se decidea să devină un membru activ. Însă, trebuie subliniate două lucruri și anume: 1) F.Ap. nu sugerează faptul că cele ce erau aplicate în comunitatea esenienilor din Qumran erau aplicate ca reguli și pentru primii creștini (în comunitatea din Ierusalim, vânzarea proprietăților nu era o obligație și nu ținea de ceva strict, ci din contră, era semnul iubirii, al agapei frățești deschise tuturor) și 2) F.Ap. nu amintește dacă Anania și soția lui erau catehumeni sau neofiți.

49. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 149: Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia 12*, Fericitul Augustin, *Omilia 27*, Sf. Ieronim, *Epistola a VIII-a ad Demetr*, Sf. Grigorie cel Mare, *Epistola 33 către Venantium*.

50. Prof. dr. Ioan Bunaciu, *op. cit.*, p.128.

51. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 149.

venit de la Anania, Safira doar dându-și consimțământul la acest păcat.

E semnificativ faptul că nu se spune că Anania dă banii Apostolilor în mână, ci la picioarele lor: παρα τους ποδας των αποστολων εθηκεν. Deci, nu este un dar personal, ci un act benevol, care se dorea în toate cazurile a fi însoțit de credință. Însă, din contextul pericopei se poate ajunge la concluzia că cei doi nu și-au vândut țarina din dragoste frățească cu scopul întrajutorării fraților, ci mai mult din obligație și cu scopuri ascunse.

5, 3

Iar Petru a zis: Anania, de ce a umplut Satana inima ta, ca să minți tu Duhului Sfânt și să dosești din prețul țarinii?

Ειπεν δε ο Πετρος Ανανια δια τιμης του χωριου.
 τι επληρωσεν ο Σατανας την καρδιαν σου ψευσασθαι σε το πνευμα το αγιον και νοσφισασθαι απο της

Anania și Safira erau de-a dreptul încântați de posibilitatea de a-și câștiga o imagine publică de mari filantropi. Și-ar fi dorit așa de mult

ca oamenii să-i vorbească de bine pentru dărnicia și sacrificiul lor! Numai că, ceva în inima lor îi făcea să nu fie cu totul dispuși la sacrificiul despre care le-ar fi plăcut ca lumea să vorbească. În această situație, s-ar fi cerut o consacrare deplină. Atunci când inima este cu totul consacrată unui ideal, aspectele materiale nu mai sunt un impediment în calea realizării scopurilor propuse.

Calea aleasă de cei doi proaspăt veniți la credință a fost compromisul ascuns. Drept urmare, ei aveau să declare un alt preț de vânzare a micii lor proprietăți, iar diferența să le rămână lor. Sperau astfel să-și asigure un mare nume printre ucenici și să aibă și o anumită sumă secretă de siguranță, sau pentru mai multă siguranță. Sigur că ei ar fi putut face toate aceste lucruri la lumina zilei. Nimeni nu-i obliga să doneze întreaga sumă obținută din vânzare. Până la urma urmei, ei puteau păstra partea mai consistentă a banilor și să ofere Bisericii un dar egal cu partea pe care se gândeau să o rețină pentru ei. Dar un astfel de plan nu le-ar fi adus faima la care se gândeau.

Când a fost înștiințat despre această situație, Sf. Ap. Petru a apreciat că era vorba despre o chestiune mult mai amplă decât o mică diferență de bani. În fond, această poveste era o confruntare între puterea Duhului Sfânt și forța ascunsă a egoismului inspirat de Satana. Acesta nu putea fi trecut cu vederea, iar lecția era prea importantă pentru a nu fi dată.

În gândirea autorului, Sf. Petru a fost înștiințat de Sfântul Duh, căci, dacă ar fi fost înștiințat de către altcineva, Sf. Petru le-ar fi vorbit de el, însă nu e cazul aici.⁵¹ Cuvintele Sf. Ap. Petru, spune Preuschen, au menirea de a dovedi că Duhul Sfânt îi pătrunsese sufletul, în această circumstanță, Ap. Petru înfățișându-se ca „organ“ al Sf. Duh.

Ce i-a determinat pe acești doi soți să recurgă la gestul pe care l-au făcut? Nu este ușor de bănuț. Cert este că textul Scripturii ne atenționează că Satana le-a umplut inima de răutate. Termenul „umplut“ (gr. πληρωω) înseamnă a „face plinul“, a turna până când ceva se umple. Anania și Safira nu erau creștini autentici (în inima lor mai era încă mândrie, invidie și poate dorința după putere) sau că începutul lor creștin s-a schimbat repede într-un mod de viață lipsit de valorile comunității creștine. Pe un astfel de fond, diavolul vine și „completează“ slăbiciunea omului, îl face și mai vulnerabil și apoi îl supune întru totul. Anania și Safira pot fi înțeleși ca un exemplu de oameni care corespund pildei din Evanghelie (cap. 12), pot fi în situația celui căruia i-a fost curățită casa, dar pentru că n-a avut grijă s-o „umple“, ajunge mai rău decât a fost, ajunge să fie „plin“ de duhurile răutății și ale robiei.

Starea celor doi soți mincinoși contrastează cu spiritul ucenicilor de la Ierusalim, cu spiritul unității, al comuniunii. Anania și Safira erau lipsiți de acest spirit, erau goi. Iar când se prefac și vor să mimeze lucrarea Domnului, nu fac altceva decât să păcătuiască împotriva Sfântului Duh, păcat pentru care nu este iertare, nici în veacul acesta, nici în cel viitor.⁵²

Anania este responsabil de fapta comisă, deoarece a acceptat opera diavolului și a îndeplinit-o (δια τι επληρωσεν ο Σατανας την καρδιαν σου).⁵³ Satana a pus stăpânire asupra inimii lui.⁵⁴ Corespondentele latine ale verbului grecesc επληρωσεν: implevit, replevit, adimplevit - se găsesc în mai multe texte vechi și în câteva manuscrise din Vulgata. Dacă îl adaptăm la text, tentat, Anania nu mai era vinovat de ceea ce Satana l-a inspirat pentru că nu-i stătea în putere să-l împiedice pe diavol de a-l amăgi.

Verbul ψευσασθαι - ca să minți - este un infinitiv de rezultat, de scop obiectiv. Aceste verbe ψευσασθαι și νοφισασθαι (folosite pentru prima dată

52. Matei 12.

53. Sf. Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 582.

54. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 151.

55. *Ibidem*.

în Noul Testament, însă întâlnite frecvent în Septuaginta) folosite la timpul aorist indică faptul că acțiunea este încheiată în ceea ce săvârșise Anania. Unii exegeți consideră că e mai bine tradus acest verb cu sensul de a înșela: „ca să înșeli Duhului Sfânt?”. Crima lui Anania nu a constat numai în dosirea unei părți din prețul vânzării bunului său, ci și în minciună; și crima sa a fost mai mare pentru că a avut înainte pe Dumnezeu, și nu pe oameni. El a amăgit Sf. Duh încercând să vadă dacă poate să descopere minciuna sa și, în consecință, în ce măsură îi inspira pe Apostoli. Așadar, mințindu-i pe cei prezenți, Anania mințea împotriva Sf. Duh care îi inspira.⁵⁵

Păcatul lui Anania nu era un simplu act de înșelăciune într-o afacere civilă, ci o crimă teocratică, atentând la majestatea divină. Astfel, Anania este descris ca fiind, în termenii Sf. Luca, Iuda Iscarioteanul (22, 3). Cu adevărat, fapta lui este una gravă împotriva integrității comunității. Sf Luca văzând acest fapt nu doar ca fiind o descriere a lăcomiei umane, ci o invadare a comunității Sf. Duh de puterea întunericului, prin Anania.⁵⁶

5, 4

Oare, păstrând-o, nu-ți rămânea ție, și vândută nu era în stăpânirea ta? Pentru ce ai pus în inima ta lucrul acesta? N-ai mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu.

Ουχι μενον σοι εμενεν και
πρατεν εν τη ση εξουσια υπηρχεν τι
οτι εθου εν τη καρδια σου το πραγμα
τουτο ουκ εψευσω ανθρωποις αλλα
τω Θεω.

În psihologia ebraică, inima, centrul vieții, corespunde în aceeași măsură și pentru voință. De ce ai permis ca această acțiune să pună stăpânire pe sufletul tău? Τι οτι εθου

εν τη καρδια σου το πραγμα τουτο; Pentru ce ai pus în inima ta lucrul acesta? Nu există nicio contradicție între acest interogatoriu și cel precedent: de ce a umplut Satana inima ta? Satana i-a sugerat ideea, iar Anania a primit-o în inima sa. „Pentru ce ți-a umplut Satana inima ta“ este un ebraism care ar însemna „pentru ce ai permis satanei să te facă prizonier, să te stăpânească?“, căci după învățătura Noului Testament, diavolul te poate ispiti, dar nu te poate constrânge să păcătuiești.⁵⁷

Întrebarea Sf. Petru demonstrează că bunurile rămân în posesia fiecărui

56. *Ibidem*.

57. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 151: Iacob 4, 7; I Petru 5, 9.

58. Pr. prof. Ioan G. Coman, *Temeiuri biblice și patristice pentru folosirea în comun*

credincios care nu are nicio obligație pentru ceilalți să-și vândă bunurile și să le pună la picioarele Apostolilor. Donația era strict voluntară și nu impusă, mărturie consolidată de existența unor creștini care nu-și vânduseră bunurile: Maria, mama lui Marcu, avea o casă la Ierusalim; la fel Manson - F.Ap. 12, 12 și 21, 16).⁵⁸ De aceea se subliniază, pe de o parte, fapta meritorie și plăcută în cazul lui Barnaba, iar pe de altă parte, Anania și fățarnicia lui. El dorea să apară ca un credincios duhovnicesc cu meritele lui Barnaba, fără însă să aducă jertfă curată și dezinteresată ca și Barnaba, cunoscut fiind faptul că acesta era foarte prețuit în Biserică pentru destoinicia lui în slujbă și pentru predarea lui, iar Anania dorea să fie și el părtaș aceleiași prețuiri, să stea pe scaunul lui Barnaba, fără să aibă predarea lui Barnaba. Voia să pară ca un credincios care slujește unui singur stăpân - lui Dumnezeu, însă, în realitate, el slujea la doi.⁵⁹

Sf. Petru de fapt stabilea aici dreptul la proprietatea privată. Dreptul de a deține proprietăți. Trebuie să înțelegem că Anania și Safira au fost judecați nu pentru că au refuzat să dăruiască tot ce aveau, ci pentru că au jucat rolul unor ipocriți.⁶⁰ Au mințit, spunând ca au dat totul, când de fapt n-au făcut-o.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „De ce ai făcut asta? Din lăcomie de bani? Dar trebuia să păstrezi acești bani de la început și să nu-i promiți! Ascunzându-l după ce l-ai promis (consacrat) deja, înseamnă a face un sacrilegiu. Cel care fură binele altuia se supune impulsului unei poftes excesive criminale - dar sunteți liberi să vă păstrați bunul vostru propriu. De ce să-l consacri și imediat apoi să-l furi? Purtarea voastră vădește un dispreț absolut. Ea nu are nicio scuză și nu merită iertare. Nu vă scandalizați, așadar, dacă și în zilele noastre există încă oameni care fură lucruri sfinte. Se găseau în primele zile ale Bisericii, cu atât mai mult sunt acum în mijlocul nenumăratelor crime care ne înconjoară. Aceste răutăți denunțați-le, pedepsiți-le înaintea poporului. Aceste pedepse publice inspiră celorlalți o teamă salvatoare. Iuda era un sacrilegiu și în acest timp ucenicii s-au scandalizat? - iată consecințele dezastruoase ale iubirii de bogăție.”⁶¹

de către oameni a mijloacelor de trai, în revista „Studii teologice”, an. V, 1953, nr. 9-10 p. 594.

59. Prof. dr. Ioan Bunaciu, *op. cit.*, p. 129.

60. Cuvintele englezești „hypocrite”, „hypocrisy” [n.tr. ca și cele românești: ipocrit, ipocrizie] sunt derivate direct din cuvântul grecesc *ὑποκριτες*, care înseamnă „actor”. Aceasta este esența ipocriziei: a juca un teatru religios.

61. Sf. Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 583.

62. Sf. Chiril al Alexandriei, *De Trinitate* 25.

Negația *οὐκ εψευσω ανθρωποις* - n-ai mințit oamenilor! - nu arată că Anania nu ar fi mințit oamenilor, însă, ea este folosită în prima parte a frazei, pentru a ieși în relief afirmația din cea de-a doua parte, pentru a întări antiteza: *αλλα τω Θεω* - mai mult lui Dumnezeu; ca atare, păcatul lui Anania este împotriva lui Dumnezeu. Cuvintele Sf. Petru fixează exact divinitatea Sf. Duh și astfel, minciuna împotriva Sf. Duh (v.3) este o minciună împotriva lui Dumnezeu (v.4). Sf. Duh este așadar o Persoană divină.⁶² În acest verset și în cel precedent luate împreună, avem o dovadă decisivă a înțelepciunii divine a Sf. Duh și o condamnare a erorii lui Macedoniu cu mult înaintea nașterii lui.⁶³ Nu se observă aici doar divinitatea Duhului Sfânt, ci și prezența Lui în Biserică, inspirându-i pe Sf Apostoli și vorbind prin ei⁶⁴.

5, 5

Iar Anania, auzind aceste cuvinte, a căzut și a murit. Și frică mare i-a cuprins pe toți care au auzit.

Ακουων δε ο Ανανιας τους λογους τουτους πεσων εξεψυξεν και εγενετο φοβος μεγας επι παντας τους ακουοντας. prin gura Sf. Apostol de spada Sf. Duh.⁶⁵ Avem aici efectul fulgerător

Anania a ascultat cuvintele Sf. al excomunicării lansate contra unui Petru și, căzând, a murit, plesnit fiind membru indignat (revoltat) al comunității, un membru care afecta comuniunea materială, dar, mai important, și pe cea spirituală.

Aoristul istoric *εξεψυξεν* este utilizat pentru a exprima o acțiune momentană sau instantanee.⁶⁶ Origen crede că Anania a fost cuprins de o asemenea rușine și de o asemenea tristețe, supărare din cauza reproșului Sf. Petru, încât a murit, suferind, se pare, un atac de cord cauzat de șocul avut. Această explicație naturală a morții lui Anania nu este acceptată, căci trebuie

63. *The Holly Bible with an explanatory and critical commentary and a revision of the translation by bishops and other clergy on the Anglican church*, Londra, 1899, p. 384.

64. V. Rose, *Les Actes des Apotres*, Paris, 1905, p. 43.

65. Alfred Loisy, *op. cit.*, p. 269: „Nu săgeata, nici sabia, nicio altă unealtă tare l-au ucis pe Anania, ci auzirea Cuvântului lui Dumnezeu, aidoma cum a proorocit Isaia (XI, 4). Cuvântul Domnului e o sabie cu două tăișuri, el e un mijloc de înălțare sau o stâncă de cădere pentru cei ce sunt pe calea pierzării“. Cuvântul Domnului nu se întoarce fără rod, rodul lui va fi moartea sau viața, depinde de modul în care este primit.

66. Este foarte rar folosit în Noul Testament în F.Ap. 5, 5 și 10 și 12, 23 și de două ori în Septuaginta.

Moulton și Milligan îl găsește la Herodot (poet în sec III î.Hr.) și la scriitorii medicali: Hipocrate și Galien.

67. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 153.

văzută aici pedeapsa lui Dumnezeu. Nu avem în povestire dovezi că Anania ar fi fost o persoană slabă, moartea celor doi fiind văzută ca inexplicabilă, accentuându-se păcatul grav comis de Anania („Celui ce va huli împotriva Duhului Sfânt nu i se va ierta“, 12, 10). Sigur, această povestire vrea mai mult să sperie decât să atragă.

Între cei prezenți s-a răspândit o teamă mare? sau și între cei care au auzit această întâmplare? Se pare că trebuie înțeles și acceptat cel de-al doilea sens (este inutil de a înțelege doar prima parte). Este vorba de o anticipare a ceea ce se spune mai explicit la v.12 εκκλησια.

În operele Sf. Luca, manifestarea puterii miraculoase a lui Dumnezeu este întotdeauna urmată de frică:

- 1) în Evanghelie: 1, 12 și 65; 2, 9; 7, 16; 8, 37 etc.;
- 2) în F. Ap. la 2, 43; 5, 5 și 11; 19, 17.⁶⁷

5, 6

Și sculându-se cei mai tineri, l-au înfășurat și, scoțându-l afară, l-au îngropat.

Αναστάντες δε οι νεώτεροι συνεστείλαν αυτον και εξενεγκαντες εθαψαν. care au ajutat la înmormântarea

În legătură cu tinerii (οι νεώτεροι păcătoșului, au apărut mai multe - cei tineri) prezenți în încăperea și ipoteze, și anume:

1. erau tineri în raport cu alte persoane prezente și aceasta era cauza (tinerețea și vigoarea) pentru a fi desemnați de a îndeplini această muncă;
2. erau un fel de funcționari însărcinați cu muncile fizice, în opoziție cu πρεσβύτεροι care formau Consiliul comunității și care-i ajutau pe Apostoli din punct de vedere spiritual;
3. erau, ca și servitorii sinagogii, însărcinați să mențină ordinea sau să ajute la serviciile manuale la care erau solicitați?
4. erau un corp separat de oameni care se ocupa de funeralii, așa cum găsim și la Iezechiel 39, 12-26?⁶⁸

Această ultimă ipoteză pare puțin fondată, căci ea presupune că această comunitate creștină ajunsese deja la un nivel de organizare pe care noi

68. *Ibidem.*

69. F.Ap. 11, 30 și 14, 23.

70. *The Holly Bible with an explanatory and critical commentary and a revision of the translation by bishops and other clergy on the Anglican church*, Londra, 1899, p. 385.

nu putem să-l observăm până în acest moment în Faptele Apostolilor. Nu există diaconi pentru serviciul agapei și nu observăm apariția preoților (πρεσβυτεροι) decât mai târziu.⁶⁹ Faptul că vor exista mai târziu în organizarea bisericească groparii nu implică siguranța existenței lor în această perioadă a Bisericii primare. Olhausen înțelege prin acest termen pe oficialii Bisericii din Ierusalim, anticipând diaconii pentru convertirile generale din capitolul VI, iar Kaye înclină în identificarea lor cu membrii tineri ai congregației fără vreo referire la oficialitate.⁷⁰ Pe de altă parte, faptul că această utilizare νεωτεροι este în opoziție cu πρεσβυτεροι desemnând o funcție specială - este distrusă prin faptul că în v.10 acești tineri sunt numiți νεανισκοι. Mult mai târziu, νεωτεροι sunt plasați în legătură cu πρεσβυτεροι (I Tim 5, 1, Tit 2, 1-6).⁷¹ Așadar, folosirea acestui termen vine de la vârsta lor, și nu de la o așa-zisă funcție deținută.

Aceștia au înfășurat cadavrul lui Anania, probabil, cu o mantie, pregătindu-l pentru înmormântare. Se poate înțelege doar aranjarea membrilor cadavrului pentru a fi înmormântat decent. Textele latine vechi folosesc: amoverunt (Vulgata), involverunt, collexerunt, sustuerunt, tulerunt. Σινελλειν a fost înlocuit de termeni medicali cu sensul de bandajat, înfășurat de un bandaj (Hobart). Aici, sugestiile lui Darrett par mai fructuoase și materialul din Levitic 10, 1-5 poate fi folositor, ajutător.⁷² Serviciul funerar onorabil era o grijă foarte mare și o datorie de familie în Orientul vechi. Ideea lipsei membrilor familiei lui Anania și, din contră, prezența altora care îl înmormântează pe Anania, fără a-i fi anunțată soția, sugerează puternic că avem de-a face cu o situație extremă. Pe baza textelor: Levitic 10, 1-5 și Iosua 7, Darrett afirmă: „Când un om a fost doborât de mâna Domnului (cum Iosua spune clar în cazul lui Ahan), corpul lui trebuie expediat sigur și rapid și în liniște în mormânt. Nimeni nu trebuie să-l jelească. Sinuciderea, rebelii împotriva societății, excomunicații, apostazia și criminalii condamnați la moarte de iudei trebuiau îngropați în grabă și fără ceremonial și nimeni nu trebuia să observe ritualurile obișnuite ale jelierii lui“.⁷³ Acești tineri amintesc de cei care, sub îndrumarea lui Moise, i-au înmormântat pe Nadab și

71. Policarp, *Epistola către filipeni V*, 3.

72. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 149: Levitic 10, 1-5 - cazul fiilor lui Aaron, Nadab și Abiud.

73. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 217.

74. Alfred Loisy, *op. cit.*, p. 268.

75. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 218.

76. *Ibidem*.

Abiud, pe care Dumnezeu i-a pedepsit fulgerător pentru aducerea focului străin la templu.⁷⁴ Ei „au murit înaintea Domnului“ și au fost îngropați în hainele pe care le purtau, nefiind îmbrăcați cu haine funerare și nerespectându-se cele obișnuite pentru morți în cultura iudaică.⁷⁵

Fapta lui Anania era o falsificare a ceea ce Sf. Duh făcea și propunea comunității să facă și să fie. Paralela dintre Anania și Iuda include nu doar prezența Satanei în inima lor, ci și prezența banilor ca obstacol în ambele cazuri, ca și pământul și în final, niciunul nu are parte de un serviciu funerar onorabil și de o perioadă de doliu (jelire).

Verbul εθαψαν arată rapiditatea acțiunii duse la îndeplinire de cei tineri. Au fost duși în afara zidurilor cetății unde se găseau monumentele funerare particulare (doar regii și marile personalități își aveau mormintele în oraș).

5, 7

După un răstimp, ca de trei ceasuri, a intrat și femeia lui, neștiind ce se întâmplase.

Εγενετο δε ως ωρων τριων διαστημα και η γυνη αυτου μη ειδυια το γεγονος εις ηλθεν. a soției Safira, probabil, în ora ur-

Conjunția δε leagă cele două mătoare de rugăciune (ως ωρων părți ale narațiunii, apariția în scenă τριων διαστημα). Minunea avea

timp să fie propagată, însă în acest timp, Safira nu știa nimic. Ea a venit așteptând, poate, admirație și „aplauze“ din partea celor nevoiași ajutați din mila ei și a soțului ei. Holtzmann afirma că Safira ar fi venit mai târziu, să vadă efectul produs de generozitatea sa asupra fraților.⁷⁶

Sf. Petru nu a chemat-o pe Safira, el a așteptat-o, și nimeni, în acest timp, nu o anunțase încă de nenorocirea care se produsese cu soțul ei.⁷⁷ Femeia este tratată de Sf. Petru într-un mod diferit. Ei i se dă șansa de a recunoaște și de a demasca afirmațiile soțului ei despre prețul țarinii primit la vânzare.

5, 8

Iar Petru a zis către ea: Spune-mi dacă ați vândut țarina cu atât? Iar ea a zis: Da, cu atât.

⁷⁴ Sf. Ioan Aur, op. cit., p. 583.

⁷⁸ Ibidem, p. 580.

⁷⁹ Ibidem, p. 584.

⁸⁰ Isaia 33, 6.

⁸¹ E. Jacquier, op. cit., p. 155.

Απεκριθη δε προς αυτην Πετρος ειπε μοι ει τοσουτου το χωριον απεδοσθε η δε ειπεν Ναι τοσουτου. *fapt promotorul păcatului. Acesta este scopul întrebării: îi dă timp să se apere! Însă, Safira s-a învârtoșat în păcatul său și a mințit fără rușine.⁷⁸ Ea a răspuns cu o mare îndrăzneală, crezând că se adresează unui om obișnuit, această manieră de răspuns plină de perversitate demonstrând că păcatul a fost săvârșit de comun acord.⁷⁹*

5, 9

Iar Petru a zis către ea: De ce v-ați învoit voi să ispitiți Duhul Domnului? Iată, picioarele celor ce au îngropat pe bărbatul tău sunt la ușă și te vor scoate afară și pe tine.

Ο δε Πετρος προς αυτην ητι οτι συναφονηθη υμιν παρ οσαυτου το πνευμα τον ανδρα σου επι τη θυρα και εξοισουσιν σε. *... pătrundă inima oamenilor și în conștiință să le descopere fapta caritabilă sau, din contră, cea mincinoasă.*

Duhul Domnului este Cel Care îi inspiră pe Apostoli și îi ajută să profetice. Așa cum Sf. Petru cunoștea și care le va fi sfârșitul. Rolul Sf. Petru nu era acela de a judeca, ci de a-i confrunta. Judecata aparține lui Dumnezeu.

În partea a doua a versetului, nu se poate vorbi de o cursă întinsă femeii, ci sunt cu adevărat cuvinte cele ce sunt în inima lor, el cunoștea

5, 10

Și ea a căzut îndată la picioarele lui Petru și a murit. Și intrând tinerii, au găsit-o moartă și, scoțând-o afară, au îngropat-o lângă bărbatul ei.

Επεσεν δε παραχρημα προς τους ποδας αυτου και εξεψυξεν εισελθοντες δε οι νεανισκοι ευρον αυτην νεκραν και εξενεγκαντες εθαψαν προς τον ανδρα αυτης. *dintr-o cauză naturală, asemenea și*

Safira a căzut îndată - *cea a soțului ei.*
 παραχρημα. Autorul indică prin *Ce șochează în această întâmplare este moartea celor doi, ca pe-deapsă pentru păcatul lor. Au murit*

pe loc, fără posibilitate de pocăință. Interesant este de observat că nu Sf. Petru a pronunțat sentința de moarte, ci Duhul Sfânt a fost Cel Care a „acționat“

82. *The Holly Bible with an explanatory and critical commentary and a revision of the translation by bishops and other clergy on the Anglican church, Londra, 1899, p. 384.*

83. Sf. Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 581-582.

instantaneu pentru a pedepsi păcatul. Apostolul Petru a fost un exponent al prezenței escatonului în lume, înzestrat cu charisma descoperirii duhurilor și un om împreună-lucrător cu Dumnezeu. Întâmplarea creată a adus pocaița celor din comunitate, o frică de Dumnezeu în care respectul și dragostea pentru Tatăl ceresc se împletesc. Este vorba despre o frică sănătoasă, care duce la mântuire, nu la pierzare.⁸⁰

Poate fi acuzat Sf. Petru de cruzime în pedeapsa aplicată soților? Era utilă pedepsirea acestor doi păcătoși printr-o moarte așa de crudă? O întâmplare ca aceasta poate fi văzută ca fiind contrară Mântuitorului Hristos, Care atunci când făcea minuni urmărea faptele milei sufletești și trupești?

Este inutil să vorbim despre explicațiile naturale, care pot fi găsite pentru acest eveniment, din moment ce admitem în acest caz doar o minune dumnezeiască. Este totdeauna foarte ușor să găsești o explicație mai mult sau mai puțin plauzibilă, însă conjuncturile care urmează nu liniștesc starea sufletească cu nimic.⁸¹

Pedepsirea în felul acesta a păcatului a fost necesară pentru a sluji tuturor ca model în toate privințele, iar comunitatea (Biserica) să-și păstreze curată haina sfințeniei. Origen, Fericitul Augustin, Sf. Ioan Casian au zis, referindu-se la Anania și Safira, că ei au fost uciși cu o moarte năprasnică, căci printr-o astfel de judecată, păcatul lor trebuia pedepsit și vinovăția lor extirpată și persoanele lor rezervate milei pentru Ziua Judecării.⁸² Sf. Ioan Hrisostom spune: „Ce asprime doriți voi să criticați? Dacă pentru a aduna lemne în ziua sabatului, omul a fost ucis cu pietre, ce nu ar fi meritat cel care a jefuit tezaurul sacru? Căci aceste comori erau sacre deja. Este un sacrilegiu atunci când reții ceva din ceea ce îi aparținuse, însă care fusese făgăduit pentru ajutorarea altora. „De ce nu ai dat cele ce ai promis?”⁸³ După legea veche, când fiii lui Carmi (Iosua 7, 1) s-au expus anatemei pentru că au furat, au fost prinși; și știți ce pedeapsă va răzbuna o astfel de crimă. Și în faptă, dragul meu, este o mare crimă și în plus, o josnicie să furi lucrurile sfinte. Nu sunteți forțați să vindeți; după ce ați vândut, sunteți încă liberi să păstrați prețul vânzării voastre; ceea ce ați făcut voi l-ați realizat în mod

84. *Ibidem*, p. 582-583.

85. *Ibidem*, p. 586.

86. *Ibidem*, p. 586-588.

87. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 156.

88. Sf. Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 588; și *Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a*

liber; dar de ce rețineți încă o parte din comoara sacră?... Nu trebuia lăsată această faptă criminală nepedepsită: pentru a proteja restul comunității, era necesară tăierea și îndepărtarea acestui membru bolnav. Prin această sancțiune, vinovații au fost opriți, iar frații săi readuși la o mai mare vigilență.⁸⁴

Pedeapsa lui Dumnezeu față de încălcarea jurământului este teribilă. Câte altele s-au mai comis ca și crimele soților Anania și Safira?⁸⁵ ... Dacă ați avea un sclav, ați continua să-l tolerați la nesfârșit fără a-l pedepsi niciodată, când greșeala lui ar fi foarte mare? De aici sfatul că ne dăm unii altora de a nu fi întotdeauna în primejdia de a rămâne cu gura-căscată și teama nu imprimă totdeauna decât zguduituri violente și ne aruncă într-o teamă mai teribilă decât pedeapsa însăși. Care lucruri se fac acum și care se făceau în timpul potopului, însă acum nu e un nou potop? Noi avem mai mult căci minunea pedepsei se află deasupra capului nostru. Mulți merită aceleași pedepse pe care sodomiții le-au cunoscut, și nu sunt înăbușite sub o ploaie de foc, însă răul de foc este pregătit... Câți mulți nu jură și apoi îl încalcă? Așadar, feriți-vă și nu veți fi triști niciodată. Aveți păcate, spovediți-le și veți obține iertare.⁸⁶

Istoria lui Anania și Safira este o dovadă a seriozității lui Dumnezeu în ce privește religia simulată. Ei n-au pierit pentru că și-au reținut o parte din prețul terenului vândut. Ei au murit fiindcă au pretins ca au fost mai generoși și au avut o credință mai mare decât în realitate. Istoria lor înflorătoare este în legătură cu onestitatea în lucrurile spirituale.

5, 11

Și frică mare a cuprins toată Biserica și pe toți care au auzit acestea.

Και εγενετο φοβος μεγας ες ολην την εκκλησιαν και επι παντας τους ακουοντας ταυτα.

Sfântul autor expune rezultatul este, probabil, scopul pentru care acestui eveniment prodigios: και Dumnezeu a aplicat această dură εγενετο φοβος μεγας - Această teamă pedeapsă celor doi soți. În toate cazurile, rezultatul a fost pentru întreaga Biserică, mai bine spus pentru întreaga comunitate a creștinilor și pentru toți cei care au auzit aceste lucruri

Vechiului și Nouului Testament. Tipărită întâia oară la 1688, în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, domnul Țării Românești, retipărită Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1997.

89. Ben Witherington III, *op. cit.*, p. 219.

înfricoșătoare, pentru toți cei care au vorbit de acest eveniment și care nu făceau parte din comunitatea creștinilor - aceștia din urmă erau în relații bune cu creștinii, însă nu erau încă uniți în credință.

Termenul *εκκλησια* este folosit pentru prima dată de Sf. Luca. Este foarte probabil că folosirea și la cap. 2, 47: *προσετιθει τη εκκλησια*, să nu fie autentică - nefiind adoptată de mai multe manuscrise. Până în prezent, autorul a vorbit de:

1. frați - 1, 15;
2. cei care credeau - 2, 44;
3. martori - 2, 32⁸⁷.

Aici, Sf Luca separă oficial pe credincioși de cei care nu făceau parte din Biserică. El vorbește de *εκκλησια* ca de ceva închis și o arată ca pe o unitate intimă, care era construită prin unitatea credinței. Acest cuvânt nu este inițial un termen tehnic pentru Biserică, așa cum este utilizat mai târziu la 7, 38; 19, 32, 39-41. O traducere mai corectă ar fi adunare, parohie cu sensul de adunare a poporului lui Dumnezeu.⁸⁸ El folosește termenul care în Septuaginta (Deut. 18, 16) desemna totalitatea evreilor și care a servit la traducerea termenului aramaic care fusese folosit de Domnul nostru Iisus Hristos (Matei 16, 18 și 18, 17). Sf. Luca folosește acest termen cu sensul - poporul lui Dumnezeu - o entitate, o comunitate în mijlocul căreia S-a pogorât Duhul Sfânt, Dumnezeu.⁸⁹

Din aceste concluzii, exegeții biblici au admis în mod voluntar că negliuirea lui Anania și a soției lui consta în minciuna lor și că relatarea contrazice afirmațiile generale care încearcă să scoată în evidență un comunism absolut care domnea printre discipoli (2, 44-45 și 4, 32-35).⁹⁰ A vorbi de comunism atunci când ne referim la Biserica primară este impropriu, pentru că această idee reamintește o viziune de viață strict economică, a desființării proprietății private și a egalității impuse cu forța.⁹¹ Reuss face remarca, pe bună dreptate, că în toate aceste texte, nu este vorba de un comunism în sens teoretic, ci de o largă explicare a principiului carității. E vorba, pur și

90. Alfred Loisy, *op. cit.*, Paris, 1920, p. 268.

91. Lect. dr. Constantin Preda, *op. cit.*, p. 124.

92. E. Jacquier, *op. cit.*, p. 157.

93. Lect. dr. Constantin Preda, *op. cit.*, p. 124.

simplic, de un cufăr comun, bogat alimentat de donatori voluntari și dotați cu multă generozitate.⁹² Este deosebită între cei care ajutau după venitul lor și faptul de a fi obligați ca aceia dintre creștinii care posedau bunuri să le vândă pentru a da Apostolilor posibilitatea de a veni în ajutorul celor nevoiași. Așadar, comunitatea creștină are o concepție spirituală despre viața care trăiește tensiunea eshatologică în așteptarea Domnului Iisus Hristos, o perspectivă care nu se reduce la lumea de aici, ci este deschisă celei veșnice.⁹³

Din această pericopă este extrem de important să înțelegem că efortul creștinilor este acela de a descoperi și de a pune în valoare unitatea Bisericii, permanent susținută de Duhul, și nu de a o construi sau de a o dezvolta după diverse metode. În plus, trebuie reținut că Duhul leagă, zidește, iar dezbinarea și frângerea vin de la cel rău.

Întemeiată pe reciprocitatea schimbului, lumea noastră pare să fi uitat cu desăvârșire de sensul dăruirii. Pretutindeni unde s-a primit ceva, s-a primit pentru că altceva în locul lui a fost dat. Nu mai există „dat“ pur, nu mai există unilateralitatea actului de a dăruia într-un mod absolut dezinteresat. Totul costă, totul trebuie recuperat într-o formă sau alta.

Bibliografie:

I. Izvoare:

Biblia sau Sfânta Scriptură, edițiile Sf. Sinod, Societatea Biblică Interconfesională din România.

Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament. Tipărită întâia oară la 1688, în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, domnul Țării Românești. Retipărită de Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1997.

Novum Testamentum Graece et Latine, Deutsche Bibelgesellschaft, Germania, 1999.

The Holy Bible with an explanatory and critical commentary and a revision of the translation by bishops and other clergy on the Anglican church, Londra, 1899.

Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Fapte*, colecția Bareille.

II. Dicționare:

Dicționar biblic, 1, traducere din limba franceză de Constantin Moisa, Ed. Creștină Stephanus, București, 1995.

Dicționar biblic, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1995.

III. Cărți:

Rose, V., *Les Actes des Apotres*, Paris, 1905.

Barde, Edouard, *Commentaire sur les Actes des Apotres*, Geneva, 1898, Ed. Soleil d'Orient, 2006.

Boudou, P. Adrien, *Actes des Apotres*, Gabriel Beauchesne et Ses Fils Editeurs a Paris, MCMXXXIII.

Loisy, Alfred, *Les Actes des Apotres*, Paris, 1920.

Bunaciu, prof. dr. Ioan, *Studiul exegetic asupra cărții Faptele Apostolilor*, București, 1981.

Preda, lect. dr. Constantin, *Credința și viața Bisericii primare*, București, 2002.

Witherington, Ben III, *The Acts of the Apostles. A socio-rhetorical commentary*, William B Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan Cambridge U.K., the Paternoster Press, Carlsh, 1998.

Jacquier, *Acted des Apotres*, Paris, 1926.

Luthi, Walter, *Les Actes des Apotres*, traduction française d'Emile Marion, libraire protestante 140, Paris.

Renan, Ernest, *Les Apotres*, Michel Levy Frères, Libraires Editeurs, Paris, 1866.

IV. Studii și articole:

Coman, pr. prof. Ioan G., *Temeiuri biblice și patristice pentru folosirea în comun de către oameni a mijloacelor de trai*, în S.T., an. V, 1953, nr. 9-10.

Mircea, magistrand pr. I., *Organizarea Bisericii și viața primilor creștini după Faptele Apostolilor*. în S.T. nr. 1-2, 1995.

Sabin, Verzan, *Faptele Apostolilor - o carte a prototipurilor I și II*, în S.T., nr. 1, 1990 și nr. 2, 1990.

V. Surse internet:

www.christianbiblelinks.com, *Acts/Practices of Apostles*

www.mun.ca, *J.W.McGarvey's Original Commentary on Acts 1863*